

Riksgäldens åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet (2011:1)

Enligt regeringens instruktion till Riksgälden ska vi lämna en redogörelse för de åtgärder som genomförts enligt Stödlagen. Rapporten ska överlämnas till regeringen senast den 15 mars varje år. Enligt regeringens regleringsbrev till Riksgälden för 2010 ska vi därutöver lämna en redogörelse för de åtgärder som genomförts enligt Stödlagen. Redovisningar ska lämnas till Finansdepartementet senast 15 mars, 10 augusti och 15 november 2011 samt den 15 mars 2012. Denna rapport utgör såväl årsrapporten enligt myndighetsinstruktionen som årets första redogörelse enligt regleringsbrevet.

1 Garantisystemet för bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga upplåning

Riksgälden har sedan 2008 i uppdrag att utfärda statliga garantier för skuldförbindelser som utfärdas av banker och bostadsinstitut. Syftet med garantiprogrammet är att underlätta bankernas och bostadsinstitutens upplåning under finanskrisen. Detta kan i sin tur resultera i bättre förutsättningar för företag och hushåll som behöver låna pengar.

Garantiprogrammet regleras i *förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl.* Riksgälden har därutöver meddelat mer detaljerade föreskrifter för garantiprogrammet¹ samt upprättat standardavtal. Regeringen har beslutat att förlänga programmet vid flera tillfällen. Det löper nu fram till den 30 juni 2011.

¹ Riksgäldens föreskrifter till förordning om statliga garantier till banker m.fl. (RGKFS 2008:1) och Riksgäldens föreskrifter om ändring av föreskrifter (RGKFS 2008:2) med bilaga.

1.1 Utställda garantier

Inget institut deltar i dag i bankgarantisystemet. Tidigare har Carnegie Investment Bank, SBAB (inklusive dotterbolaget SCBC), SEB, Sparbanken Gripen, Swedbank, Swedbank Hypotek samt Volvofinans Bank deltagit i programmet. Samtliga institut har valt att lämna programmet. Inget institut kan således idag låna inom ramen för programmet med mindre än att man återinträder i systemet. Samtliga institut, med undantag för SEB och Swedbank Hypotek, har fortfarande garanterade skuldförbindelser inom ramen för programmet.

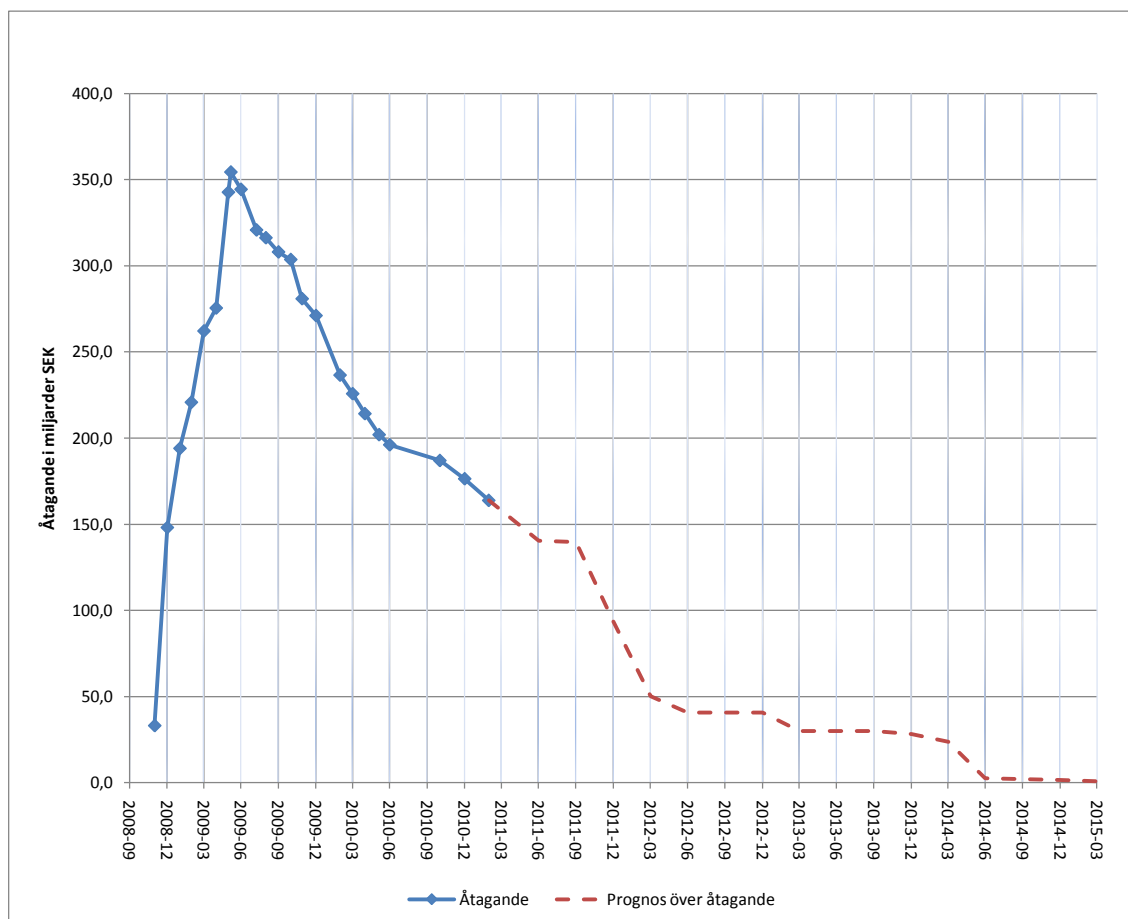
Den totala volymen utställda garantier inom programmet uppgick till 164 miljarder kronor den 28 februari 2011. Detta ska jämföras med 187 miljarder vid förra rapporttillfället (den 15 november 2010) och 176 miljarder den 31 december 2010. Swedbank står för nära 90 procent av garantierna. Som mest omslöt garantiprogrammet garantier till ett värde av 354 miljarder kronor i juni 2009. Hur volymen förändrats över tiden framgår av Diagram 1 nedan.

De utestående garantierna har således minskat i omfattning sedan förra rapporttillfället. Garantier motsvarande 16 miljarder kronor har förfallit och inga garantier har ställts ut. Därutöver har det utestående beloppet minskat till följd av valutakurseffekter.

Drygt två tredjedelar av garantierna avser lån i utländsk valuta, till helt övervägande del i USD och EUR. Mer än 95 procent av garantierna avser lån utställda i SEK, USD och EUR. Omkring två tredjedelar avser lån med en kvarvarande löptid på mindre än ett år, ca en sjättedel avser lån med en löptid över tre år. Inga garantier har utfärdats för säkerställda obligationer.

I Diagram 1 illustreras löptidsstrukturen. Här antas att inga nya garantier ställs ut och de utställda garanterade lånen löper till förfall. Volymen i slutet av 2011 förväntas uppgå till omkring 93 miljarder kronor. I slutet av 2012 kommer garantistocken uppgå till cirka 41 miljarder. De sista garantierna förfaller 2015.

Diagram 1: Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet över tiden under antagandet att inga nya garantier ställs ut

1.2 Effekter på statens finanser

I Riksgäldens senaste rapporter till regeringen har en skattning av förväntade kostnader och intäkter från garantisystemet genomförts. Nedan har denna beräkning uppdaterats med exponeringen per den sista februari 2011 (den tidigare beräkningen som avser läget den 31 oktober 2010 anges inom parantes). För detaljer, analys och utförligare resonemang hänvisas till tidigare rapporter.

Systemet har i dag en förväntad nettointäkt på 5,7 (5,3) miljarder kronor. Den förväntade kostnaden för systemet som helhet är 0,4 (0,8) miljarder kronor. Den nuvärdesberäknade förväntade intäkten sedan programmet sjösattes uppgår till 6,2 miljarder kronor (inklusive redan influtna garantiavgifter).²

² Intäkterna har diskonterats till nuvärde, medan kostnaderna inte har det. Det innebär att det positiva nettoresultatet underskattas.

2 Kapitaltillskottsprogrammet för solventa banker

Riksgälden har sedan 2009 möjlighet att ge solida banker och bostadsinstitut kapitaltillskott i form av antingen skuldförbindelser eller aktiekapital. Programmet syftar till att möjliggöra för bankerna och bostadsinstituten att öka sin utlåning till företag och hushåll för att på detta sätt undvika en kreditåtstramning. Programmet regleras i *förordningen (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl.* Programmet har förlängts vid flera tillfällen och gäller nu till och med den 30 juni 2011.

En bank – Nordea – har deltagit i kapitaltillskottsprogrammet. Staten var sedan tidigare största ägare i banken med 19,9 procent av aktierna. Regeringen beslöt i februari 2009 att delta i Nordeas nyemission med samma andel. Deltagandet finansierades genom kapitaltillskottsprogrammet och därmed genom stabilitetsfonden. Staten tecknade aktier till ett värde av 513 miljoner euro vilket motsvarade ett värde av 5,6 miljarder kronor. Börsvärdet på de tecknade aktierna i nyemissionen var den 28 februari 20,0 miljarder kronor jämfört med 20,9 miljarder vid förra rapporteringstillfället (31 oktober 2010) och 20,5 miljarder vid årsskiftet. Ökningen sedan kapitaltillskottet gavs motsvarar en avkastning på mer än 250 procent. Avkastningen beror delvis på en positiv aktiekursutveckling framförallt under 2009. Därutöver genomfördes emissionen till en kraftig rabatt.

Stödavtalet med Nordea löpte fram till den 31 december 2010. Ingen bank deltar således längre i kapitaltillskottsprogrammet.

3 Särskilt stöd till kreditinstitut

Riksgälden kan som stödmyndighet ingripa om ett finansiellt institut skulle få så djupa ekonomiska problem att det finns risk för en allvarlig störning i det finansiella systemet i landet.

Riksgälden har i sin roll som stödmyndighet gett särskilt stöd till en bank, Carnegie Investment Bank (CIB) i form av ett lån. Riksgälden har i tidigare rapporter till regeringen redogjort för de avvägningar som gjordes vid det efterföljande övertagandet och för försäljningen av CIB och Max Matthiessen AB (MM) till Altor och Bure.

Det garanterade sammanlagda värdet av försäljningarna av CIB och MM är 2 275 miljoner kronor, inklusive en amortering av Riksgäldens lån till CIB. Det är ca 150 miljoner kronor lägre än det ursprungliga lånet som gavs till CIB. Riksgälden bedömer emellertid att de sammanlagda inkomsterna från försäljningen över tid, till följd av vinstdelningsarrangemang med Altor och Bure, kommer att täcka det stödlån som CIB fick i november 2008 samt Riksgäldens kostnader. Riksgälden har i tidigare rapporter till regeringen närmare redogjort för dessa arrangemang.

Riksgälden har inte lämnat stöd till något annat kreditinstitut.

CIB:s förra ägare D. Carnegie har begärt att Riksgäldens värdering av CIB och MM ska prövas i Prövningsnämnden – ett genom stödlagen inrättat organ för tvistlösning. Riksgälden har i tidigare rapporter redogjort för denna tvist. Huvudförhandling i denna tvist har planerats in till maj månad. Ett avgörande kan förväntas meddelas under sommaren 2011.

D. Carnegie stämde i maj 2010 Riksgälden i tingsrätten och påstår att pantavtalet är ogiltigt och att övertagandet därför inte gick rätt till. Riksgälden har i tidigare rapporter redogjort för bakgrunden till denna tvist. Tvisten är på begäran av parterna för närvarande vilande i avvaktan på utslaget i prövningsnämnden.

4 Stabilitetsfonden

Riksdagen har beslutat att bygga upp en stabilitetsfond i form av ett konto i Riksgälden som ska finansiera statens framtida stödåtgärder. Målet är att fonden inom 15 år (år 2023) ska uppgå till motsvarande 2,5 procent av BNP. Inledningsvis tillförde staten 15 miljarder kronor till fonden genom ett särskilt anslag. För att fonden ska uppnå den målsatta nivån ska instituten framöver betala en årlig stabilitetsavgift till fonden. Stabilitetsfonden finansierar statens stödinsatser inom ramen för stödlagstiftningen. Även intäkter i samband med stöden tillförs fonden. ntuella återvinningar. Fonden tillgodogörs ränta på behållna medel.

4.1 Stabilitetsfondens ställning

Riksgälden har i sina rapporter redogjort för de transaktioner som påverkat saldot i stabilitetsfonden. Sedan förra rapporteringstillfället har nya garantiavgifter inlutit, förvaltningskostnader belastat fonden och ränta tillgodogjorts.

Fakturerade garantiavgifter sedan 2008 uppgår till 4,0 miljarder kronor.

Som ovan framgått valde regeringen att delta i Nordeas nyemission genom stabilitetsfonden. Det bokförda anskaffningsvärdet av aktierna är 5,6 miljarder kronor. Marknadsvärdet uppgick som ovan nämnts till 20,0 miljarder kronor den 28 februari 2011.

Stabilitetsfonden har hittills belastats med 78 miljoner kronor i förvaltningskostnader (se avsnitt 4.2 för en närmare beskrivning).

Tabell 1: Översikt, stabilitetsfonden den 28 februari 2011

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden 2008-11	15 000
Garantiavgifter fram till kvartalet 2010	3 963
Stabilitetsavgifter för 2009	1 313
CIB och MM (netto, exkl. förvaltningskostnader)	- 367
Nordea, nyemission	-5 610
Aktieutdelning, Nordea	686
Tillförd ränta på behållning	200
Förvaltningskostnader	-78
Fondbehållning utan Nordeaaktierna	15 107
Fondbehållning (Nordeaaktierna till bokfört värde)	20 717
Fondbehållning (Nordeaaktierna till marknadsvärde)	35 099

Fonden har löpande tillförts ränta på behållningen. Röntan uppgick fram till den 28 februari 2011 till 200 miljoner kronor.³

Fondens sammanlagda behållning uppgick den 28 februari till 15,1 miljarder kronor. I denna siffra ingår fakturerade, men inte inbetalda garantiavgifter för fjärde kvartalet 2010. Lägg Nordeaaktierna till blir behållningen 20,7 miljarder om aktierna värderas till anskaffningsvärde. Om Nordeaaktierna i stället värderas till marknadsvärde blir stabilitetsfondens behållning 35,1 miljarder kronor. Se Tabell 1 ovan.

4.2 Särskilt om förvaltningskostnaderna

Riksgäldens förvaltningskostnader i egenskap av stödmyndighet tas från stabilitetsfonden. Ramen för hur mycket som får disponeras för detta ändamål beslutas av regeringen. För år 2011 (2010) uppgår denna ram till 17 (22) miljoner kronor.

³ Ränta tillförs kvartalsvis.

Kostnaderna för 2011 uppgår hittills till 1,4 miljoner kronor. Sedan stöduppdraget mottogs har de samlade kostnaderna uppgått till 78 miljoner kronor, varav 50 miljoner avser konsultkostnader.

Garantisystemet för bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga upplåning har hittills kostat 12 miljoner kronor.

Konsultkostnaderna för den hantering som övertagandet av CIB och MM krävt (övertagande, värdering av bolagen samt försäljningsprocessen) uppgår till 29 miljoner kronor. Konsultkostnaderna för rättsprocesserna har hittills uppgått till 13 miljoner kronor. Kostnadsutfallet redovisas i detalj i tabell 2.

Riksgäldens konsultkostnader för kapitaltillskottsprogrammet uppgår hittills till 6 miljoner kronor.

Stabilitetsfonden belastas med förvaltningskostnader som uppkommit inom Riksgälden. Dessa kostnader uppgår hittills till 22 miljoner kronor. En stor del av dessa kostnader är av fast karaktär, det vill säga att de vanligtvis skulle ha belastat Riksgäldens ordinarie anslag och därmed andra finansieringskällor. De kan alltså inte enbart ses som ökade kostnader för staten.

Prognos för 2011

I tabellen återfinns även en prognos över förvaltningskostnaderna för 2011. Den är gjord utifrån nu kända stödåtgärder och tvister. Inga kostnader för nya ärenden inom kapitaltillskottsprogrammet eller garantiprogrammet förutsätts inträffa. För 2011 beräknas i dagsläget, med ovan nämnda förutsättningar, kostnaderna för stödmyndighetsuppdraget komma att uppgå till cirka 15 miljoner kronor. Prognosen för 2011 ligger inom den av regeringen beviljade ramen för verksamhetskostnader som får belasta stabilitetsfonden.

I posten *Konsultkostnader – prövningsärendet* ingår kostnader för juridiskt stöd i samband med de pågående processerna i prövningsnämnden och tingsrätten. I posten *Konsultkostnader – försäljning, pantar m.m.* ingår eventuella konsultkostnader kring vinstdelningsarrangemanget som upprättades vid försäljningen av CIB och MM. *Överförda förvaltningskostnader* innefattar overheadkostnader som fördelas ut till respektive verksamhet inom Riksgälden.

Tidigare har i posten *Konsultkostnader – juridisk rådgivning* ingått viss rådgivning i framtagandet av en riskdifferentierad avgiftsmodell för stabilitetsavgifterna. Denna uppgift har under första kvartalet lagts på en offentlig utredning. Det innebär att de prognostiserade kostnaderna nu kan minskas från 17 till 15 miljoner kronor.

Tabell 2: Riksgäldens förvaltningskostnader som belastar stabilitetsfonden 2008-2011, utfall respektive prognos, tkr

	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011-02-28	Prognos 2011
Stöd till kreditinstitut					
Konsultkostnader					
– <i>Prövningsärendet</i>	0	4 735	7 798	544	8 700
– <i>Försäljning, panter mm.</i>	12 107	17 199	89	0	1 000
– <i>Kapitaltillskottsprogrammet</i>	0	5 971	32	0	-
– <i>Övrigt, konsulter</i>			-	-	-
Övriga direkta kostnader inkl direkta lönekostnader	600	2 704	2 268	155	1 400
Överförda förvaltningskostnader	1 016	7 744	2 483	592	1 600
Totala kostnader stöd till kreditinstitut	13 723	38 353	12 670	1 291	12 700
Bankgarantier					
Konsultkostnader					
- <i>Juridisk rådgivning.</i>	1 526	0	0	0	0
Övriga direkta kostnader		5	0	0	0
Överförda förvaltningskostnader	3 349	4 962	2 060	39	2 300
Totala kostnader bankgarantier	4 875	4 967	2 060	39	4 300
Totala förv. kostnader	18 598	43 320	14 730	1 330	15 000

4.3 Förväntade framtida betalningsflöden i stabilitetsfonden

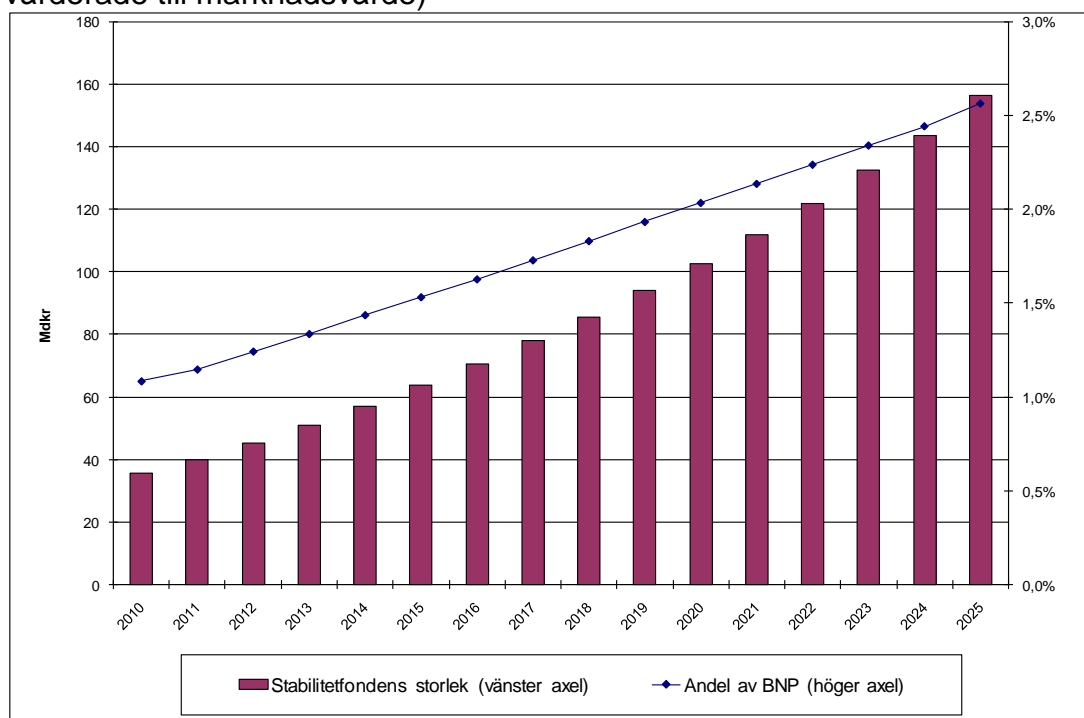
Liksom i tidigare rapporter har en prognos på stabilitetsfondens framtida tillväxt gjorts. I tabell 3 ges en översikt av förväntade framtida betalningsflöden till och från stabilitetsfonden samt över förväntad värdetillväxt i Nordeaaktierna (i marknadsvärdestermier). För antaganden och redogörelse för metodik, se tidigare rapporter.

I tabell 3 och diagram 2 illustreras vår prognos över stabilitetsfondens utveckling. Som synes förväntas fondens storlek, under våra antaganden, uppnå den målsatta nivån på 2,5 procent av BNP under 2025, det vill säga två år efter regeringens målsatta tidpunkt.

Tabell 3: Översikt framtida utveckling i stabilitetsfonden

	Ingående balans, exkl Nordea mdkr	Ingående balans Nordea, mdkr	CIB/MM, mnkr	Garantiavgifter, mdkr	Utdelning Nordea, mdkr	Värdetillväxt Nordea, mdkr	Stabilitetsavgift, mdkr	Ränta mdkr	Utgående balans, exkl. Nordea, mdkr	Utgående balans, inkl Nordea mdkr	Andel av BNP
2011	15	20	275	1,4	0,7	0,7	1,4	0,3	19	40	1,1%
2012	19	21		0,5	0,7	0,8	2,8	0,5	24	45	1,2%
2013	24	21	-25	0,3	0,8	0,9	3,0	0,9	29	51	1,3%
2014	29	22		0,1	0,8	0,9	3,1	1,3	34	57	1,4%
2015	34	23		0,0	0,8	0,9	3,2	1,6	40	64	1,5%
2016	40	24			0,9	1,0	3,3	1,8	45	71	1,6%
2017	45	25			0,9	1,0	3,5	1,9	52	78	1,7%
2018	52	26			0,9	1,1	3,6	2,2	58	86	1,8%
2019	58	27			1,0	1,1	3,7	2,4	66	94	1,9%
2020	66	28			1,0	1,1	3,9	2,7	73	103	2,0%
2021	73	29			1,1	1,2	4,0	3,0	81	112	2,1%
2022	81	31			1,1	1,2	4,2	3,4	90	122	2,2%
2023	90	32			1,1	1,3	4,4	3,7	99	132	2,3%
2024	99	33			1,2	1,3	4,5	4,1	109	143	2,4%
2025	109	34			1,2	1,4	4,7	5,6	121	156	2,6%

Diagram 2: Stabilitetsfondens utveckling (inklusive Nordeaaktierna värderade till marknadsvärde)

I detta ärende har riksgäldsdirektören Bo Lundgren beslutat, efter föredragning av avdelningschefen Daniel Barr.

Bo Lundgren

Daniel Barr